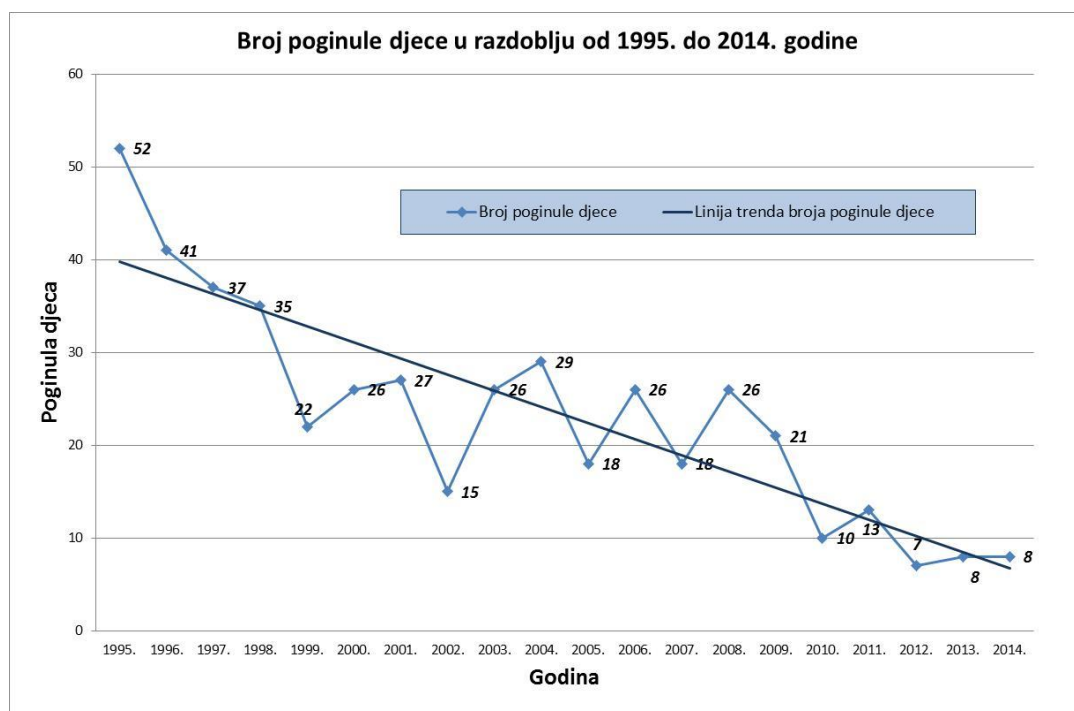


Prometne nesreće u djece

Ozljede su vodeći uzrok smrti u djece (1-19 godina), a najviše djece smrtno strada zbog prometnih nesreća. Prema podacima MUP-a u prometnim je nesrećama u Hrvatskoj 2014. godine nastradalo (ukupno umrli i ozlijeđeni) 972 djece (0-13 godina) Njih 540 ili 55,6 % djece stradalo je u svojstvu putnika, 318 ili 32,7% kao pješaci, a 114 ili 11,7% kao vozači. Poginulo je 8 djece, a ozlijeđeno je 964 djece. Četvero djece (50%) smrtno je stradalo u svojstvu putnika, a ostalih četvero u svojstvu pješaka. U 2013. godini poginuo je isti broj djece u prometu, s tim da ih je petero poginulo u svojstvu putnika u osobnom vozilu, a troje kao pješaci. u Istoj godini (2013.), smrtno je stradalo 12 maloljetnika u dobi 14-17 godina (3 u svojstvu putnika u osobnom vozilu, 3 pješaka, 2 vozača osobnih vozila, 1 vozač mopeda, 3 vozača motocikla).

Prema podacima Ministarstva unutarnjih poslova RH u posljednjih dvadeset godina (1995.-2014.) bilježi se trend smanjenja smrtnosti djece (0 -13) od prometnih nesreća pri čemu se broj poginule djece smanjio za 85%. Tako je 1995. godine smrtno stradalo 52 djece, a 2014. osmero djece (slika 1). Posljednjih godina djeca najviše stradavaju kao putnici u vozilu.

Slika 1. Broj smrtno stradale djece (0-13 godina) zbog prometnih nesreća u Hrvatskoj u razdoblju od 1995. - 2014. godine



Izvor: Ministarstvo unutarnjih poslova RH

U Hrvatskoj se od 1994. godine provodi Nacionalni program sigurnosti cestovnog prometa, a u tijeku je provedba petog nastavka programa za razdoblje 2011.- 2020. koji ima za cilj smanjiti smrtnost od prometnih nesreća za 50% što je u skladu s preporukama i ciljevima *Desetljeća akcije za sigurnost u cestovnom prometu (2011-2020)*. Iako se u Hrvatskoj posljednjih godina bilježi trend pada smrtnosti od prometnih nesreća, kako u ukupnoj populaciji, tako i u djece, i dalje je potreban sustavan rad na povećanju sigurnosti u prometu.

Djeca su posebno ranjiva skupina sudionika u prometu. Među najvažnije rizike za stradavanje djece u prometu ubraja se sljedeće:

- djeca zbog nižeg rasta nemaju dobru preglednost prometne situacije i teže su uočljivi ostalim sudionicima u prometu, osobito vozačima,
- mala djeca često nisu u mogućnosti pravilno procijeniti udaljenost i brzinu nadolazećeg vozila,
- djeca često nisu svjesna opasnosti u prometu
- djeca nerijetko reagiraju nenadano zbog zaigranosti (primjer: trčanje za loptom)
- vozači često ne poštuju prometne propise vezane za siguran prijevoz djece u vozilima, brzinu i alkohol

Posljednjih godina u Hrvatskoj se povećava udio djece stradale u prometu u svojstvu suputnika u vozilu. U ovom slučaju posebno veliku odgovornost snose odrasli vozači, najčešće roditelji. Prema najnovijim izmjenama i dopunama *Zakona o sigurnosti prometa na cestama* (NN 92/14) djeca do 135 cm visine trebaju biti smještena u posebnoj sigurnosnoj sjedalici ili postolju pričvršćenom posebnim kopčama ili pojasom. Djeca visine 135-150 cm smiju se prevoziti tako da su pravilno vezana sigurnosnim pojasom za odrasle osobe, ali samo na stražnjem sjedalu. Vozač motornog vozila ne smije prevoziti dijete smješteno u sigurnosnoj sjedalici okrenutoj suprotno od smjera vožnje na putničkom sjedalu zaštićenom prednjim zračnim jastukom, ako zračni jastuk nije deaktiviran, čak i u slučajevima kada se zračni jastuk automatski isključuje.

Danas svako drugo dijete u Hrvatskoj nastrada (umrli i ozlijeđeni) kao putnik u vozilima. Prije dvadeset godina na ovaj način stradavalo je svako četvrto dijete. Slično je i kod smrtnog stradavanja. Danas svako drugo (1995.g. - svako treće) poginulo dijete u prometnim nesrećama, stradava kao putnik, najčešće zbog nepropisnog i neprimjerenog prijevoza u vozilu. Djeca se moraju prevoziti isključivo na odgovarajući način, vezana u odgovarajućim sjedalicama i na odgovarajućim postoljima. Roditelji se trebaju pridržavati uputa proizvođača sjedalice. Sva djeca bi se trebala prevoziti na stražnjim sjedalima vozilima kao najsigurnijima u slučaju sudara.

Savjeti roditeljima i drugim odraslim osobama koje skrbe za djecu - preporuke ponašanja odraslih u cilju povećanja sigurnosti djece u prometu

- ✓ vlastitim promjerom pokažite djetetu kako se treba ispravno ponašati u prometu (ne prelazite kolnik na crveno za pješake, ne pretrčavajte kolnik izvan pješačkog prijelaza, vežite sigurnosni pojas u automobilu i sl.)
- ✓ razgovarajte s djecom o prometu i ukažete im na potencijalne opasnosti; ukažite im na negativne, ali i pozitivne primjere ponašanja u prometu,
- ✓ vježbajte s djecom sigurno prelaženje kolnika,
- ✓ objasnite im svrhu pješačkog prijelaza i semaforских uređaja, kao i razloge zbog kojih ih treba koristiti, te ulogu prometnog policajca,
- ✓ ako je Vaše dijete prvoškolac posebnu pozornost posvetite putu u i iz škole,
- ✓ odaberite najsigurniji put do škole (ne nužno i najkraći) i uvježbavajte s djetetom sigurno kretanje po njemu, ukažite djetetu na sva opasna mjesta na tom putu,
- ✓ ispravite dijete u situaciji kada pogriješi, ali i nagradite ako usvoji i primjeni određena prometna pravila,
- ✓ nikada, bez obzira koliko se žurili, a u pratnji ste djeteta, ne činite prometne prekršaje,
- ✓ u situacijama kada dočekujete dijete pred školom ili kućom, ne činite to na suprotnoj strani ulice,
- ✓ ako se Vaše dijete kreće u prometu noću ili u uvjetima smanjene vidljivosti, pobrinite se da bude vidljiv, da na sebi ima odjeću i obuću što svjetlijih boja, te odjeću, obuću i školsku torbu s ugrađenim reflektirajućim tvarima,
- ✓ naučite dijete koristiti kacigu za vrijeme vožnje biciklom,
- ✓ djecu u vozilima trebete prevoziti isključivo na propisan način vezana u odgovarajućim sjedalicama i na odgovarajućim postoljima.

Autori: Miron Huljak, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ivana Brkić Biloš, Hrvatski zavod za javno zdravstvo